

Musayeva Rayhona

“Ipak yo’li “ turizm va madaniy meros xalqaro universiteti

Turizm va mehmondo'stlik yo'nalishi talabasi

rayhon5885@gmail.com

EKOTURIZMINING O'ZBEKISTONDAGI O'RNI

Annotatsiya; Ekoturizm sayohatning barqaror va ekologik jihatdan ongli shakli sifatida so'nggi yillarda O'zbekistonda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Turli tabiiy landshaftlar, jumladan tog'lar, cho'llar va milliy bog'lar bilan O'zbekiston ekoturizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarga ega. Ushbu maqolada O'zbekistonda ekoturizmning bugungi holati, ahamiyati va istiqbollari ko'rib chiqilib, uning bioxilma-xillikni saqlash, mahalliy hamjamiyatlarni qo'llab-quvvatlash va ekologik xabardorlikni oshirishdagi o'rni ta'kidlangan. Tadqiqot shuningdek, hukumat tashabbuslari, ekologik toza sayohat dasturlari va mahalliy va xalqaro sayyohlarning qiziqishi ortib borayotganini o'rganadi. O'zbekistonda ekoturizm hali rivojlanishning dastlabki bosqichida bo'lsa-da, uning strategik targ'iboti barqaror turizmni ta'minlash va kelajak avlodlar uchun mamlakatning tabiiy merosini himoya qilishda muhim rol o'ynashi mumkin.

Kalit so'zlar: ekoturizm, O'zbekiston, barqaror turizm, tabiatni muhofaza qilish, bioxilma-xillik, mahalliy jamoalar, yashil sayohatlar, ekologik xabardorlik, milliy bog'lar, mas'uliyatli turizm

Аннотация; экотуризм как устойчивая и экологически сознательная форма путешествий в последние годы приобретает все большее значение в Узбекистане. Благодаря разнообразию природных ландшафтов, включая горы, пустыни И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ПАРКИ, Узбекистан имеет большой потенциал для развития экотуризма.отация; экотуризм как устойчивая и экологически сознательная форма путешествий в последние годы приобретает все большее значение в Узбекистане. Благодаря разнообразию природных ландшафтов, включая горы, пустыни И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ПАРКИ, Узбекистан имеет большой потенциал для развития экотуризма. В данной статье рассматривается современное состояние, значение и перспективы экотуризма в Узбекистане, подчеркивается его роль в сохранении биоразнообразия, поддержке местных сообществ и повышении экологической осведомленности. В исследовании также исследуются правительственные инициативы, программы экологически чистых путешествий и растущий интерес местных и международных туристов. Хотя экотуризм в Узбекистане все еще находится на ранней стадии развития, его стратегическое продвижение может сыграть важную роль в обеспечении устойчивого туризма и защите природного наследия страны для будущих поколений.

Ключевые слова: экотуризм, Узбекистан, устойчивый туризм, сохранение, биоразнообразие, местные сообщества, зеленые туры, экологическая осведомленность, национальные парки, ответственный туризм

Annotation; ecotourism as a sustainable and environmentally conscious form of travel has become increasingly important in Uzbekistan in recent years. With various natural landscapes, including mountains, deserts and national parks, Uzbekistan has great potential for the development of ecotourism.nnotation; ecotourism as a sustainable and environmentally conscious form of travel has become increasingly important in Uzbekistan in recent years. With various natural landscapes, including mountains, deserts and national parks, Uzbekistan has great potential for the development of ecotourism. This article examines the current state, importance

and prospects of ecotourism in Uzbekistan and highlights its role in maintaining biodiversity, supporting local communities and raising environmental awareness. The study also explores government initiatives, environmentally friendly travel programs, and the growing interest of local and international tourists. Although ecotourism in Uzbekistan is still at an early stage of development, its strategic promotion can play an important role in ensuring sustainable tourism and protecting the country's natural heritage for future generations.

Keywords: ecotourism, Uzbekistan, sustainable tourism, conservation, biodiversity, local communities, green travel, environmental awareness, national parks, responsible tourism

Ekoturizm, tabiatni muhofaza qilish va mahalliy jamoalarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan mas'uliyatli sayohat shakli so'nggi o'n yilliklarda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Atrof-muhit muammolari va iqlim o'zgarishi global miqyosda kuchayganligi sababli, barqaror turizm madaniy va ekologik ongni rivojlantirish bilan birga ekotizimlarga salbiy ta'sirlarni minimallashtiradigan alternativani taklif etadi. O'zbekiston o'zining xilma-xil tabiiy landshaftlari, boy madaniy merosi va turizm sohasi rivojlanib borayotgani bilan ekoturizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarga ega. Tyan-Shanning qorli tog'laridan Qizilqum cho'llari va Farg'ona viloyatining yam-yashil vodiylarigacha mamlakat ekologik toza sayohat qilish uchun ideal bo'lgan turli xil tegmagan tabiiy yo'nalishlarni taklif etadi.

Uzbekistan is home to a wide range of natural environments that make it ideal for ecotourism development. The country features majestic mountain ranges such as the Tien Shan and the Gissar-Alai, vast deserts like the Kyzylkum and Karakum, as well as rich river valleys, forests, and steppe ecosystems. These areas support diverse flora and fauna, some of which are endemic or endangered, making them valuable for nature-based tourism.

O'zbekistonda ekoturizmni rivojlantirish uchun ideal bo'lgan ko'plab tabiiy muhit mavjud. Mamlakatda Tyan-Shan va Hisor-Oloy kabi ulug'vor tog ' tizmalari, Qizilqum va Qoraqum kabi bepoyon cho'llar, shuningdek, boy Daryo vodiylari, o'rmonlar va dasht ekotizimlari mavjud. Ushbu hududlar turli xil flora va faunani qo'llab-quvvatlaydi, ularning ba'zilari endemik yoki xavf ostida bo'lib, ularni tabiatga asoslangan turizm uchun qimmatli qiladi. [1]

Mamlakatning Milliy bog'lari va qo'riqxonalari, shu jumladan Ugam—Chatkal Milliy bog'i, Zarafshon Davlat qo'riqxonasi va kitob biosfera qo'riqxonasi-sayr qilish, qushlarni tomosha qilish, yovvoyi tabiatni kuzatish va madaniy ekologik sayohatlar kabi tadbirlarni o'tkazish uchun imkoniyatlar yaratadi. Ushbu qo'riqlanadigan hududlar nafaqat mamlakatning tabiiy go'zalligini namoyish etadi, balki ekologik ta'lim va tabiatni muhofaza qilish uchun muhim markaz bo'lib xizmat qiladi. Bundan tashqari, O'zbekistonning qishloq qishloqlari va chekka hududlari sayyohlar an'anaviy turmush tarzi va ekologik dehqonchilik amaliyoti bilan bog'lanishlari mumkin bo'lgan haqiqiy tajribalarni taqdim etadi. Ekologik boylik va madaniy xilma-xillikning uyg'unligi O'zbekistonning ekoturizm salohiyatining asosini tashkil etadi. To'g'ri rejalashtirish, investitsiya va barqaror amaliyot bilan ushbu tabiiy resurslar saqlanib qolishi mumkin, shu bilan birga mahalliy iqtisodiyotni rivojlantirish va ekologik mas'uliyatli sayohatni rivojlantirish uchun foydalaniladi. [2]

Ekoturizm bir qator ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy imtiyozlarni taqdim etadi, bu esa uni barqaror rivojlanish uchun kuchli vositaga aylantiradi. Asosiy afzalliklardan biri uning atrof-muhitni muhofaza qilishdagi rolidir. Tabiiy hududlarga mas'uliyatli sayohatni targ'ib qilish orqali ekoturizm ekotizimlar va yovvoyi tabiatni haddan tashqari ekspluatatsiya va ifloslanishdan himoya qilishga yordam beradi. Kirish to'lovlari, eko-tur paketlari va xayr-ehsonlar ko'pincha qo'riqlanadigan hududlar va ekologik dasturlarni saqlashni bevosita qo'llab-quvvatlaydi. [3]

Bundan tashqari, ekoturizm mahalliy jamoalarning imkoniyatlarini kengaytirishda muhim rol o'ynaydi. Ko'pincha yirik korporatsiyalarga foyda keltiradigan ommaviy turizmdan farqli o'laroq, ekoturizm mahalliy aholini rahbarlik, mehmondo'stlik, hunarmandchilik va organik dehqonchilik kabi turizm xizmatlariga jalb qilishni rag'batlantiradi. Bu nafaqat daromad keltiradi, balki madaniy asrab-avaylash va mahalliy urf-odatlar bilan faxrlanishga yordam beradi. Yana bir asosiy foyda-bu tarbiyaviy ahamiyatga ega. Ekoturizm sayyohlar orasida ekologik muammolar to'g'risida xabardorlikni oshiradi va ularni yanada barqaror xatti-harakatlarga undaydi. Bu odamlar va tabiat o'rtasidagi chuqurroq aloqani rivojlantiradi, ko'pincha ekologik targ'ibot va harakatlarning kuchayishiga olib keladi. Bundan tashqari, ekoturizm qishloq joylarida iqtisodiy diversifikatsiya qilish, an'anaviy qishloq xo'jaligiga qaramlikni kamaytirish va yashil ish o'rinlarini rivojlantirish uchun katalizator bo'lib xizmat qilishi mumkin. Tabiiy resurslarni saqlagan holda turizm sohasini kengaytirishga intilayotgan O'zbekiston kabi davlatlar uchun ekoturizm muvozanatli, istiqbolli yechimni taqdim etadi.

Ekoturizm O'zbekiston uchun mamlakatning boy tabiiy va madaniy merosini asrab-avaylash bilan birga barqaror rivojlanishga ko'maklashish vositasi sifatida katta va'da beradi. O'zbekiston o'zining noyob landshaftlari, bioxilma-xilligi va an'anaviy turmush tarzi bilan ekologik jihatdan ongli sayohatchilar uchun jozibali manzilga aylanishi mumkin. Turizm o'sishda davom etar ekan, ekologik toza amaliyotga o'tish nafaqat zarurat, balki strategik imkoniyatdir. O'zbekiston muhofaza etiladigan hududlarga sarmoya kiritish, mahalliy hamjamiyatlarni qo'llab-quvvatlash va ekologik muammolar haqida xabardorlikni oshirish orqali iqtisodiy o'sishni ekologik mas'uliyat bilan muvozanatlashtiradigan turizm modelini ishlab chiqishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, ekoturizm shunchaki sayohat tendentsiyasi emas—bu odamlar va tabiat o'rtasidagi yanada uyg'un munosabatlarga olib boradigan yo'l. Agar puxta rejalashtirilgan va mas'uliyat bilan boshqarilsa, ekoturizm O'zbekistonga barqaror kelajakni ta'minlashga yordam beradi, shu bilan birga tashrif buyuruvchilarga tabiat, madaniyat va jamiyatga asoslangan mazmunli va unutilmas tajribalarni taqdim etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ekoturizmning o'zbekistonga ta'siri. YOSH OLIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI in-academy.uz/index.php/yo <https://doi.org/10.5281/zenodo.15244288>
2. Azizov S.S. Barqaror rivojlanish va ekologiya. – Toshkent: Fan, 2019
3. UNESCO. Ecotourism and Sustainable Development Guidelines. – Paris: UNESCO Publishing, 2019.